

Z JEDNÁNÍ VÝBORU PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI

dne 7. září 2011

✓ Doc. Vevera sestaví pracovní skupinu za účasti řed. Žižky, prim. Rektora a prim. Tučka za účelem revize jednotlivých pracovních výkonů. Doc. Vevera upozorňuje, že reálný termín pro možnou úpravu je 12. září 2011.

✓ Doc. Příkryl projednal s Barborou Vinšovou (Guarant) úkoly vyplývající z přípravy 15. Česko-slovenského psychiatrického sjezdu v Brně, odborný program je již hotov, jsou rozesílány zvací dopisy významným hostům. Doc. Vevera informoval, že má již přihlášky do novinářské ceny, její vítěz by měl být přítomen na tiskové konferenci, která bude předcházet slavnostnímu zahájení sjezdu.

✓ Ministerstvo zdravotnictví ČR požádalo předsedu PS ČLS JEP o nominaci odborníka, který by zhodnotil na základě zdravotnické dokumentace úroveň poskytnuté zdravotní péče v PL Opava. Výbor PS ČLS JEP nominoval pana MUDr. Jana Kolomazníka jako svého regionálního konzultanta.

✓ Do soutěže o Kuffnerovu cenu se přihlásilo 6 zájemců. Vítěz bude vyhlášen na brněnském sjezdu. Paní Holadová zajistí distribuci soutěžních prací hodnotící komisi.

✓ Paní Králová (Guarant) byla pověřena aktualizací kontaktních údajů členů naší společnosti.

✓ Dr. Herman se ohradil proti vytváření registrů duševně nemocných, jak proběhlo v minulých dnech v médiích. Výbor PS se bude danou problematikou zabývat, až budou známy jasnější představy či realizace.

✓ Novými členy PS ČLS JEP se stali MUDr. Petra Kukanová (ÚVN Praha), MUDr. Miroslav Sekot (PK Praha), MUDr. Soňa Staňková (PL Opava), MUDr. Lubica Chriašteřová (PL Praha Bohnice), MUDr. Jana Matějovicová (PK FN Plzeň), PhDr. Radek Ptáček, Ph.D. (PK Praha), MUDr. Tomáš Melicher (PL Praha-Bohnice), MUDr. Michal Vodička (PO Nemocnice České Budějovice)

✓ Předsedou příští dopolední schůze dne 5. 10. 2011 bude doc. Příkryl.

Zapsal: doc. MUDr. Radovan Příkryl, Ph.D.

sekce mladých psychiatrů

19. SJEZD EVROPSKÉ FEDERACE PSYCHIATRŮ V PŘEDATESTAČNÍ PŘÍPRAVĚ – EFPT

(Praha, Česká republika, 29. 6.–2. 7. 2011)

Nawka A¹, Raszka M², Pachterová L³, Lattová Z², Kmoch V⁴, Nawková L¹, Šoš P², Bednárová B⁵, Novák T²

¹ Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN, Praha, ² Psychiatrické centrum Praha a 3. LF UK, Praha, ³ Psychiatrická léčebna Bohnice, Praha, ⁴ Oddělení pro léčbu závislostí 1. LF UK a VFN, Praha, ⁵ CLINTERAP, Praha

Kontaktní adresa: MUDr. Alexander Nawka, Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN, Ke Karlovu 11, 128 00 Praha 2
e-mail: nawka@seznam.cz

Po dlouhém období příprav se Praha stala poprvé hostitelským městem již 19. sjezdu organizace EFPT – European Federation of Psychiatric Trainees. Událost, která přilákala přes 80 mladých psychiatrů z více než 30 států Evropy, byla významná hned z několika ohledů. V historii organizace šlo o zatím největší sjezd co do počtu účastníků

i počtu národních asociací zaštiťujících mladé psychiatry (nově se zúčastnili taktéž zástupci Arménie, Ázerbájdžanu či Španělska). V rámci sjezdu se poprvé konala valná hromada EFPT, nyní již jako oficiálně registrované neziskové nevládní organizace se sídlem v Bruselu. Pro Českou sekci mladých psychiatrů pak akce představovala největší

Delegáti 19. sjezdu EFPT

výzvu v její historii a na její organizaci se po několik měsíců podílela řada mladých psychiatrů z různých pracovišť. Význam akce podtrhují i zástity, které přijal primátor hl. m. Prahy doc. Bohuslav Svoboda a děkan 1. lékařské fakulty prof. Tomáš Zima.

Témata blízká mladým psychiatrům, zvláště pak těm v předatestační přípravě, byla diskutována v různých formátech (plenární přednášky, workshopy, diskuse atd.) po dobu 4 dnů. Centrálním tématem byla „Budoucnost předatestační přípravy v Evropě“. Toto atraktivní téma bylo zvoleno záměrně, protože, jak ukazují závěry posledních průzkumů mezi mladými psychiatry, mobilita pracovních sil, „brain drain“ efekt¹ a významné četné změny koncepcí postgraduálního studia na evropské půdě (iniciace tzv. „competency based“ programů)² představují nemalé výzvy.

Organizace EFPT, která loni dosáhla pomyslné hranice dospělosti, je nejdéle fungujícím a zároveň nejlivnějším uskupením mladých psychiatrů vůbec. Její historie se začala psát již v roce 1993, kdy se skupina mladých psychiatrů sešla v Utrechtu v Nizozemsku, aby společně prodiskutovala rozdíly v předatestační přípravě. Od té doby se organizace rozrostla a na své pouti světadílem se titulu hostitelského města ujalo již sedmáct měst, mezi nimi Cambridge, Paříž, Lisabon, Neapol či Athény. Po Berlínu se Praha stala teprve druhým městem střední Evropy, které se zhostilo organizace sjezdu EFPT. Z EFPT se v průběhu let stal spolehlivý a vlivný hráč, který se své principy snaží prosadit těsnou spoluprací s dalšími mezinárodními organizacemi, jako jsou *Union of European Medical Specialists* (UEMS), *European Psychiatric Association* (EPA), *Early Career Psychiatrists Committee* (ECPC) a *World Psychiatric Association* (WPA).

I nadále považuje EFPT za své základní principy harmonizaci postgraduálního studia v psychiatrii a napomáhání vzniku organizací sdružujících mladé psychiatry v jednotlivých evropských státech. Ideovým posláním této organizace je předpoklad, že zdokonalení postgraduální přípravy psychiatrů pomocí neustálé výměny názorů a zkušeností povede v konečném důsledku ke zlepšení péče o samotného pacienta.³

Fórum má každoročně relativně konzistentní strukturu sestávající jak z odborného, tak ze společenského programu, a jinak tomu nebylo ani letos. V zásadě můžeme mluvit o dnu uvítacím, kdy mají účastníci fóra možnost proniknout do zdejšího systému psychiatrické péče. Při této příležitosti se asi 25 delegátů zúčastnilo prohlídky dvou zařízení, a to Oddělení pro léčbu závislosti VFN, kterou zorganizoval dr. Vladimír Kmoch, a následně i prohlídky Psychiatrické kliniky VFN pod vedením dr. Alexandra Nawky. Z reakcí bylo patrné, že delegáti ocenili především dlouhou historii zdejších zařízení, velkou škálu nabízených služeb (ambulace, stacionář, otevřená i uzavřená oddělení, různá odborná centra) diagnostických či terapeutických přístupů a také zasazení institucí do zelené oázy v samotném centru velkoměsta. Zbytek dne pak byl věnován teambuildingovým a sportovním aktivitám, a jelikož počasí přálo, účastníci si je naplno užili a večerní společná procházka po nábřeží Vltavy pak již jen dovršila krásný zážitek z prvního dne.

Následující den se konalo oficiální zahájení fóra. To letos proběhlo v prostorách hotelu Park Inn. Delegáti se zde seznámili se samotnou organizací EFPT, s její strukturou, historií a hlavními cíli.

Delegáty nejdříve přivítali dr. Alexander Nawka (současný prezident EFPT) a dr. Zuzana Látová (předsedkyně Sekce mladých psychiatrů). Příspěvek dr. Nikolausa Bausch-Beckera (pokladník EFPT) z Německa pak provedl delegáty historií organizace, dr. Alexander Nawka, dr. Domenico Giacco (budoucí prezident EFPT) z Itálie a dr. Philippe Wuyts (generální sekretář EFPT) z Belgie pak postupně promluvili o vzniku, cílech a budoucnosti organizace a o spolupráci EFPT s dalšími relevantními organizacemi. Další sekretáři organizace přednesli výsledky aktivit v sekci dětské a dorostové psychiatrie a promluvili o modernizaci webových stránek organizace.

V premiéře byla vyhlášována cena „European award for excellence of psychiatry“. Odborná porota vybírala mezi šesti navrženými projekty či aktivitami mladých psychiatrů. Cenu si nakonec odnesla francouzská skupina pod vedením dr. Elodie del Valle za přípravu a distribuci informační brožury „The psychiatry trainees welcome booklet: Everything

you always wanted to know about psychiatry training, but didn't know where to ask.“ Tato publikace se stala vynikajícím průvodcem francouzskou psychiatrií a usnadnila tak orientaci zvláště pak mladým, začínajícím psychiatrům.

Svoje místo měly v harmonogramu prvního dne i pracovní skupiny zabývající se řadou vědeckých výzkumů, jež EFPT zastřešuje (např. *Psychiatric residents and industry relations survey, Attitudes of non-psychiatric medical educators, Teaching experiences: A Europe-wide perspective*), a které ve svém přehledném sdělení představil dr. Sameer Jauhar z Velké Británie. Příjemným zpestřením pak byly prezentace dr. Olgy Paravayové a dr. Raphaela Psarase o dalších setkáních mladých psychiatrů pod hlavičkou EFPT v Rize a v Athénách.

Odpolední program byl vyplněn převážně zprávami jednotlivých zemí o aktivitách národních organizací a o problémech, se kterými se v těchto zemích mladí psychiatři potýkají. Na velice nelichotivou situaci v Ázerbájdžánu, kde v posledních letech došlo de facto k zániku předatestační přípravy v psychiatrii jako takové, upozornila dr. Fidan Mammadová. Výbor EFPT přislíbil, že se situací bude zabývat a v případě konkrétní žádosti o pomoc tuto poskytne. Pozitivní reakce sklidila zpráva dr. Rosy Molinové ze Španělska, která informovala o tzv. „visitation“ z UEMS pod vedením dr. Jamese Strachana (prezident UEMS Board of Psychiatry) na zdejší klinice. Jedná se o externí audit již zmiňovanou organizací UEMS Board of Psychiatry, který má za cíl porovnat lokální podmínky a provádění předatestační přípravy s tím, jak si ji představuje a jak ji doporučuje samotná organizace.⁴ EFPT tyto aktivity podporuje a vyzývá i další státy k provedení těchto externích auditů, které vedou přes vysoce odbornou zpětnou vazbu ke zlepšení předatestační přípravy. Posledním bodem odborného programu pak byl výběr pracovních skupin, ve kterých delegáti diskutovali o palčivých tématech předatestační přípravy. Večerní program pak přivedl účastníky fóra do restaurace Retro Cafe, kde si po náročném dni mohli konečně oddechnout a po rautové večeři mnozí přijali i pozvánku k tanci v místním klubu.

Třetí, takzvaný akademický den se celý uskutečnil v historickém centru Prahy. Dopoledne postupně promluvili všichni zvaní přednášející v Modré posluchárně Karolina na téma „Budoucnost psychiatrie a předatestační přípravy“. Auditorium přišel v zastoupení děkana 1. lékařské fakulty pozdravit její proděkan prof. Tomáš Hanuš, který všechny přivítal na půdě Univerzity Karlovy. Prof. Jiří Raboch ve své přednášce „Minulost, současnost a budoucnost psychiatrie v České republice“, jak již vyplývá z názvu, diskutoval souvislosti, v jakých se rozvíjela česká psychiatrie, a představil ji v kontextu současné moderní psychiatrie. Prahu představil jako centrum významných psychiatrických kongresů.

V jedné ze stěžejních přednášek „Jsou psychiatři ohroženým druhem?“ prof. Heinz Katschnig z Vídně představil šest nejvýznamnějších výzev, které stojí před naším oborem. Z těch, které vycházejí z psychiatrie samotné, identifikuje spornou validitu diagnostických a klasifikačních systémů v psychiatrii (připravované ICD-11 a DSM-V), klesající důvěru ve výsledky terapeutických intervenčních studií a existenci podskupin v psychiatrii s protichůdnými ideologiemi. Vnější výzvy vidí v rostou-

cím kriticismu pacientských organizací, pronikání jiných profesí do tradičního pole kompetencí psychiatrie a v nízkém postavení oboru v rámci celé medicíny.

Dalším váženým přednášejícím byl profesor Howard Goldman z University of Maryland, USA. Ve své přednášce se věnoval problematice publikační činnosti v budoucnosti, kdy nastíní, jak je někdy obtížné odlišit poznatky evidence-based od těch položených na domněnkách či jednostranné ideologii (internet v tomto ohledu představuje ideální podhoubí, protože je ze své podstaty téměř nekontrolovatelný). Zdůraznil, že i když „peer review“ proces není z pochopitelných důvodů bezchybný, zůstává i nadále zlatým standardem, jakým lze odlišit „kvalitní“ publikace od těch ostatních. Arbitři, tedy ti, kteří posuzují kvalitu článků a nastavují tak pomyslné síto, představují klíčovou proměnnou určující konečný „impakt“ celé publikace.

Dr. Umberto Volpe, který na fóru zastupoval mladé psychiatry z organizace European Psychiatric Association, se ve své přednášce věnoval důležitým výzvám, kterým budou muset čelit začínající psychiatři. Poukázal na to, že psychiatrie se stává multidisciplinárním oborem, ve kterém budou psychiatři zastávat jinou roli, než tomu bylo v minulosti, to souvisí i se zlepšením psychiatrické péče a následným posunem těžiště práce z nemocničního do komunitního režimu. Dále upozornil na to, že mizí některé diagnostické jednotky (katatonie či hebefrenní schizofrenie) a objevují se jednotky nové (závislost na internetu) či již známé, ale globalizací zasazené do jiného kulturního rámce.

V české sekci pak vystoupili naši přední odborníci. Prof. Češková se ve své přednášce soustředila na možnosti současné i budoucí psychofarmakoterapie. Pečlivě provedla přítomné zvláště polem antidepresiv a antipsychotik, nezapomněla vyzdvihnout ani „českou stopu“ v historii psychofarmakologie (Vojtěchovský, Protiva, Vinař a další). Prof. Praško pak komplementárně pohovořil o možnostech psychoterapie a zdůraznil její nepostradatelné místo v komplexní péči o psychiatrického pacienta. Poutavým způsobem provedl posluchače historií psychoterapie s jejími divergujícími směry, počínaje průkopníkem psychoanalýzy Sigmundem Freudem. O důstojnou tečku za odborným programem, která vyústila v pestrou diskusi a vzbudila zájem mnoha mladých psychiatrů, se postaral dr. Filip Španiel. Ten představil projekt ITAREPS (Information Technology Aided Relaps Prevention in Schizophrenia), zaměřený na rychlé a cílené rozpoznávání časných varovných příznaků psychotického onemocnění s využitím moderních komunikačních a informačních technologií.

Odpolední program pak byl věnován práci ve skupinách, které si delegáti sjezdu nejdříve odhlasují, následně v nich diskutují a připravují plán, jak naplnit cíle. V této práci pak delegáti pokračovali převážně čtvrtý den sjezdu v prostorách Psychiatrické léčebny Bohnice, konkrétně v místním divadle.

Jednou z nejdéle působících pracovních skupin je skupina psychoterapeutická. Její členové pod vedením dr. Raszky letos provedli finální revizi mezinárodního dotazníku, jehož účelem bude zjistit situaci psychoterapeutického vzdělávání u psychiatrů v předatestační přípravě z hlediska kvality, finančních aspektů a požadavků lékařů. Na příští rok je pak naplánován sběr dat a jejich následná analýza. Výsledky budou prezentovány na setkání UEMS

(Union of Medical Specialists) Board of Psychiatry. Jistě zajímavým nápadem je i vytvoření prostoru v sociální síti Twitter pro psychiatriy se zájmem o psychoterapii.

Pedopsychiatrická pracovní skupina představila výsledky průzkumu zaměřeného na mapování oblasti vzdělávání, financí, výzkumu, možnosti supervize, oblasti povinné praxe či psychoterapeutických směrů v rámci předatestační přípravy. V rámci sjezdu EFPT měla taktéž řada účastníků sjezdu možnost navštívit nově zrekonstruovaný pavilon dětského oddělení v PL Bohnice a seznámit se tak s přístupem a možnostmi léčby dětských pacientů v našich podmínkách.

Nově byla ustavena i pracovní skupina, která si vytyčila za cíl organizovat výměnné krátkodobé klinické, případně výzkumné stáže. Zájem o účast v tomto projektu projevil až patnáct států a první výměny by se měly začít realizovat již začátkem roku 2012. Cílem projektu je zvýšit povědomí o mezikulturních aspektech psychiatrie, seznámit se s různými systémy péče o duševně nemocné, získat zkušenost v jiných programech předatestační přípravy a celkově prohloubit vzájemné vztahy evropských psychiatrů na začátku kariéry.

Ve vývěskové sekci bylo cílem každé delegace vtipným a nápaditým způsobem nastínit, jak si představují budoucnost psychiatrie, případně předatestační přípravy. V silné konkurenci kreativně pojatých posterů, jak po obsahové, tak především po stránce vizuálního provedení, zvítězila chorvatská delegace. Jejich až teatrálně pojaté vystoupení vyobrazující psychiatrickou intervenci v daleké budoucnosti sklidilo největší uznání přihlížejících.

Poslední, pátý den sjezdu je již obvykle vyplněn valnou hromadou se všemi náležitostmi, od prezentací zachycujících aktivitu organizace v posledním roce, přes schvalování akčního plánu organizace či závěrů pracovních skupin, až po volby vedení organizace na další období. Nejzajímavější bývá vždy volba příštího prezidenta, tentokrát jednadvacátého v historii organizace. Do této funkce byl zvolen dr. Riese ze Švýcarska a vystřídá tak Dr. Giacca z Itálie. To, že se čeští psychiatři dokážou prosadit v mezinárodních organizacích, potvrdila svým zvolením do funkce reprezentantky EFPT za dětskou a dorostovou psychiatrii dr. Pacherová z Psychiatrické léčebny Bohnice.

V úplném závěru pak dr. Giacco pozval přítomné k jubilejnímu 20. sjezdu EFPT do Sorrenta, který se bude konat v termínu 21.–26. května 2012.

Na základě zpětné vazby od delegátů sjezdu, ale i od pozvaných řečníků můžeme směle konstatovat, že úsilí, které bylo vynaloženo na přípravu, nebylo vůbec zbytečné a že akce svým rozsahem důkladně prověřila schopnosti celé Sekce mladých psychiatrů Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

Nezbývá než poděkovat všem sponzorům, bez kterých by se sjezd nemohl uskutečnit. Především chceme poděkovat hlavnímu sponzorovi, Psychiatrické společnosti ČLS JEP, ale i dalším – Neuropsychiatrickému fóru, České neuropsychofarmakologické společnosti a Evropské psychiatrické společnosti.

V případě, že se chcete o organizaci EFPT dozvědět více, můžete navštívit její stránky www.efpt.eu, nebo napsat na e-mail a.nawka@gmail.com.

LITERATURA

1. Nawka A, Kuzman MR, Giacco D, Malik A. Mental Health Reforms In Europe. Challenges Of Postgraduate Psychiatric Training In Europe: A Trainee Perspective. *Psychiatric Services* 2010; 61: 862–864.

2. Oakley C, Malik A, Kamphuis F. Introducing competency-based training in Europe an Anglo-Dutch perspective. *International Psychiatry* 2008; 5: 100–102.

3. Nawka A, Pacherová L, Raszka M. 18. sjezd Evropské federace psychiatrů v předatestační přípravě – EFPT (Du-

brovník, Chorvatsko, 2.–5. června 2010). *Čes a slov Psychiat* 2010; 106: 385–387.

4. Lotz-Rambaldi W, Schäfer I, ten Doesschate R et al. Specialist training in psychiatry in Europe: results of the UEMS-survey. *European Psychiatry* 2008; 23: 157–168.

referáty o literatuře

Sareen J, Affi TO, McMillan KA et al. Relationship between household income and mental disorders

(Vztah mezi příjmem domácnosti a duševními poruchami)
Arch Gen Psychiatry 2011; 68 (4): 419–427

V poslední době došlo ke zvýšení zájmu o vliv globální ekonomické recese na duševní zdraví. Nálezy o vztahu mezi příjmem domácnosti a duševními poruchami byly až dosud smíšené. Některé studie zjistily, že nižší příjem domácnosti je spojen s duševními chorobami, zatímco jiné studie tento vztah nenašly.

Cílem této retrospektivní, longitudinální, národní, reprezentativní studie široké americké populace bylo zkoumat vztah mezi příjmem rodiny (domácnosti), duševními poruchami a sebevražednými pokusy.

Studie se zúčastnilo celkem 34 653 nehospitalizovaných dospělých osob (ve věku 20 let a více), se kterými se uskutečnily pohovory ve dvou časových termínech v roce po dobu tří let.

Hlavními výsledky studie byly duševní poruchy a sebevražedné pokusy během života sledovaných jedinců i nárazově vzniklé duševní poruchy a změna v příjmu domácnosti během tříletého sledovacího období.